

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok... 8.— kor.
Na pol roka... 4.— «

Jednotlivé číslo 16 hal.

Hlavný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT

Zodpovedný redaktor :

JÁN BARTOS, krajinový vyslanec

Za vydavateľstvo zodpovedný :

JÁN MOLNÁR, pápežský pralát

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám

sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify.
Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Priebeh slávnostného prijatia kráľovského páru v Prešporku.

V utorok, 16. júla, v prastarom korunovačnom, slobodnom kráľovskom meste Prešporku panoval neobyčajne čulý život. Vlaky už v pondelok celý deň do mimoriadne krásne ozdobeného mesta dovážali množstvo obecenstva ku slávnosti, ktorá tam bola vydržiavaná v prospech invalidných vojakov. Z tejto príležitosti prišlo tu mnoho vynikajúcich osobností krajiny.

Tam boli :

Jeho Eminencia kardinál knieža-primas Uhorska dr. Ján Csernoch, osvietený pán biskup nitriansky gróf Wilhelm Batthyány, osvietený pán biskup szombathelyský gróf Ján Mikes, knieža Elemér Lónyay, knieža Mikuláš Esterházy, gróf Jozef Cziráky, baron Ervin Rosner, gróf Karol Forgách, podpredseda krajinského stravovacieho úradu Gejza Osztrólczy, krajinskej snemovne vyslanci: Karol Huszár, Béla Landauer, gróf Mikuláš Esterházy, barón Alexander Ghillány, Štefan Zsembery, Elemér Simon, Hugo Korlopp, gróf Ján Pongrácz, gróf Pavel Batthyány, Michal Porkoláb, Julius Zalán.

Kráľovský pár z letoviska Eckartsau s následníkom trónu arcikniežatom Ottom, s malou arcikniežnou Adelheidou a s celým sprievodom išiel ku lodnej stanici Orth, kde stála parolod «I. Ferenc József» a kde kráľovský pár privítali: ministerpredseda Wekerle, minister okolo osobnosti kráľa gróf Aladár Zichy a minister obchodu barón Jozef Szterényi. Kráľovský pár prišiel do Prešporku o 11. hod. 30. minútach predpoludním. Po zakotvení lode na palube hlásil sa ku výsluchu cis. a kráľ. veliteľ, generál jazdy Fridrich Gerstenberger a uh. kráľ. vládny kommissár, prešporský főišpán Georg Szmrecsányi.

Jeho veličenstvo sosalod s lode, s následníkom trónu prešiel pred čestnou stotinou, potom s kráľovnou pešo šiel na korunačný kopec, kde ich v mene mesta Prešporka a stolice prešporskej privítali mešťanosta Kumlik a podžupan Vermes.

Po utíchnutí éljenovania zástupu jeho veličenstvo kráľ odpovedal na vítanky mešťanostu a podžupana. Jeho veličenstvo vo svojej odpovedi hovoril, že s radosťou prišiel prvý raz po korunovaní do Prešporka, ktoré mesto za mnoho slávných storočí hralo veľkú a vznešenú úlohu v histórii milovaného uhorského národa a dynastie. Veľká radosť naplňuje srdce jeho veličenstva v tomto dávnom korunačnom meste, v ktorom pred trónom Marie Terezie z úst synov uhorského národa odzneli tie pamätne slová, ktoré na večné veky ostanú výrazom vernosti národa naproti kráľovi a láske ku vlasti: «Život a krv za nášho kráľa!» Tieto slová oduševňujú synov uhorského národa aj v terajšom nanútenom nám svetovom zápase a ony prenikajú aj doma ostavších, ktorí s napnutou silou, sebaobetavou prácou umožňujú vytrvať nám až po vydobitie spravodlivého pokoja.

Po vítaní pochod tiahol ku palote arcikniežata Fridricha. Tu kráľovský pár najprv prijal deputáciu katolíckeho duchovenstva, ktorú vzletnou rečou predstavil jeho Eminencia kardinál knieža-primas Uhorska dr. Ján Csernoch. Potom boli prijatí zastupitelia iných konfessii. Po čom nasledovali dôstojníci prešporskej miestnej posádky.

Ich veličenstvá potom prijali spoločné deputácie stolice prešporského vládneho kommissariátu, slob. kráľ. miest Prešporku a Šopronu, taktiež úradníkov týchto stolíc a v týchže stolicách účinkujúcich štátnych úradníkov. Tieto deputácie ich veličenstvom veľkolepou rečou predstavil vládny kommissár a prešporský főišpán Georg Szmrecsányi.

Potom nasledovali ostatné deputácie a jeho veličenstvo oslovil viac členov deputácií. Po prijatí deputácií ich veličenstvá vrátili sa na loď, na palube ktorej boli raňajky.

Popoludní kráľovský pár obzrel si korunačný chrám, školu invalidov, pozdejšie ich veličenstvá išli na dunajský ostrov na slávnosť usporiadanú v prospech invalidov a pred večerom za oduševneného oslavovania zástupov odcestovali z Prešporka.

Georg Szmrecsányi,

hlavný župan prešporskej stolice a slobodného kráľovského mesta Prešporka, uh. kráľ. vládny kommissár, ich cis. a kráľ. veličenstvá najjasnejší pár kráľovský pozdravil nasledovnou rečou:

— Cisárske a apoštolské kráľovské Veličenstvo! Najmilostivejší náš Pane! Najjasnejšia Pani naša! V mene slobodného kráľovského mesta Pozsony, slolic Pozsony, Árva, Moson, Nyitra, Sopron, Trencsén, Turóc, Vas a Zala, obecenstva a predstavenstva slobodného kráľovského mesta Sopron a v mene celého štátneho ich úradníctva, najhlbším poddanstva holdom pozdravujem Vaše Veličenstvá. (Éljenovanie.)

— Vaše Veličenstvo, ako Svätého Štefana prvého kráľa nášeho svätej koruny nosič s jej Veličenstvom svojou Manželkou a jeho Jasnosťou následníkom trónu, v kruhu obecenstva týchto právomocností prvý raaz zjavuje sa ako ústavný panovník. Vašich Veličenstiev táto najvyššia návšteva, zodpovedne najvyššej žiadosti a rozkazu Vašich Veličenstiev neprevádza sa v znaku pompy a lesku. Vaše Veličenstvá ráčia žiadať nie prejavenie loyality zvyčajnými vonkajšími veciami, lež Vaše Veličenstvá medzi múrami tohoto prastarého mesta Uhorska — uhorskou historiou posvätenými — slušným spôsobom výrazu chcú dať tým vznešeným panovníckym — a jedine šľachetných srdce vlastnosti — citom ľudským, ktoré srdcia a ducha Vašich Veličenstiev naplňujú vtedy, keď po štyriročnej krvavej potope, poostalým nikdy nevrátiacich sa hrdinov zčiasťky potešenia a pomoci, zčiasťky ale vrátiť sa hrdinom invalidným, ku vyžitiu zabezpečiť ráčia nového základu. Za toto vznešeného ducha najvyššie rozhodnutie Vašich Veličenstiev ďakujeme s dedenou nám vernosťou poddanstva. (Éljenovanie.)

— Pred Vaše Veličenstvá dostavilo sa vývodné obecenstvo západného Uhorska. Obecenstvo právomocností a stĺp národa. (Tak je! Tak je!) V tisícročných hrozných nerestach právomocnosti udržiavali mnoho trpiacu vlasť, v týchto je zakorenená národa životná sila, z týchto vyvierajú jeho čerstvá a oživotňujúca krv. (Schvaľovanie.)

— Štátnych úradníkov práca a neunavená usilovnosť zabezpečuje riadny beh štátnej správy. Úradníci včul v prefažkých časoch postavení sú pred zvlášte stupňované ťažkosti, lež zápasiac s neznesiteľnými ťažkosťami vyžitia, aj pri zmenšenom počte osobníctva, s oddanosťou plnia ťažké ich úlohy. (Schvaľovanie.) Obecenstvo týchto právomocností a sboru štátneho úradníctva s prerážajúcou radosťou a oduševnenosťou shrňajú sa okolo trónu Vašich Veličenstiev a s úprimnosťou i otvorenosťou Uhrom prirodenu pred Vašími Veličenstvami otvárajú ich srdcia a ducha. (Oduševnené éljenovanie.)

— Vaše Veličenstvá v týchto úprimne a oduševnene otvorených srdciach vždy najdu vernosť, obetivosť a lásku ku vlasti a Vaším Veličenstvám a pohliadnuc do hlbín duší, Vaše Veličenstvá *spatria tam aj národa*

storočné žiadosti a boľasti. (Zdĺhavé schvaľovanie a éljenovanie.) Vaše Veličenstvá porozumejú slová národa a prítomne v tomto slávnostnom, veľkolepom okamžení počujú jeho srdca tlčenie.

— Týchto právomocností obecenstvo zas poznajúc Vašich Veličenstiev šľachetnú, veľkolepú panovnícku náladu duševnú, *znajúc mladistvých srdce Vašich Veličenstiev náklonnosť k národu uhorskému*, s nezklatnou dôverou hľadá v ústrety panovaniu Vašich Veličenstiev, bo od tohoto očakáva lepšiu budúcnosť, *od tohoto očakáva národného života svojho úplné a slávnostné vybudovanie.* (Cez minúty trvajúce éljenovanie.)

— Najjasnejší Pane môj! Najjasnejšia Pani moja! Vojnou zapríčinené veľké útrapy a starosti rovnako ubíjajú, nešetria chudobu chalúp a nešetria ani kráľovské paláce. Plnenie panovníckych povinností Vašeho Veličenstva spojené je často s prácou ľudské sily prevyšujúcou — preto aj na najvyššiu osobnosť Vašeho Veličenstva uvalené je ťažké bremeno veľkých starostí — v tých s Vaším Veličenstvom neunavené berie podiel aj Vašeho Veličenstva Najjasnejšia Manželka. (Hlučné éljenovanie. Výkriky: Nech žije Kráľovná!)

— V prefažkých hodinách týchto pokúsení Vaše Veličenstvá potechy a posilnenia nalezajú nielen v sebe samých — *lež najdu ho aj v ich ľudu uhorskom* (Schvaľovanie.) — *bo prastará, národ udržiavajúca sila tohoto ľudu, vernosť a láska ku kráľovi ho porozumejúcemu: trónu Vašich Veličenstiev sú najistejšou oporou a skalopevným základom.* (Cez minúty trvajúce ovácie.)

— Tento ľud, ako jedon človek trpiaci, do konca prebojuje veľký boj svojej samoobraný a s otvoreným veľkým srdcom trpiacich očakáva Vaše Veličenstvá (Éljenovanie) — nie aby sa ponosoval, lež preto, aby z vrelosti svojho srdca, Vaším Veličenstvám poskytnul ohňa a sily, aby tam na najvyššom, lež najťažšom mieste nezklátenou dôverou a nádejou vydržiac po uľahnutie búrky, keď zablesknú lúče nového slnca, ktoré skvelejšie a krásnejšie majú byť, ako všetky doterajšie, *spolu našli ku blaženejšej budúcnosti vedúcu cestu spoločnú.* (Éljenovanie.)

— Keď nás všetkých naplňujúcim myšlienkam a citom týmto výrazu dávajúc, v mene obecenstva pred najvyššiu obličaj Vašich Veličenstiev dostavivších sa právomocností, sboru štátneho úradníctva, Vaše Veličenstvá pozdravujem s najhlbším holdom poddanstva, s tradiciálnou vernosťou k uhorskému kráľovi, Všemohúceho o hojné požehnanie prosím na pomazané posvätné osobnosti Vašich Veličenstiev, na Najjasnejšieho Následníka trónu, na Panovnícky Dom Vašeho Veličenstva a na drahú Vlasť našu Uhorskú! **Nech žije Kráľ!**

Po utíšení hlučných ovácií, Jeho Veličenstvo na toto pozdravenie dal nasledovnú najvyššiu odpoveď:

— Hold obecenstva a úradníkov slobodného mesta Pozsony, stolice Árva, Moson, Nyitra, Sopron, Trencsén, Turóc, Vas a Zala, kráľ. mesta Sopron, taktiež hold všetkých štátnych úradníkov, ktorý tlumočil pán hlavný župan, tak Ja ako aj Kráľovná prijímame s vrelou

úprimnou a srdečnou vďakou medzi múrami dávneho korunačného mesta.

Statní synovia týchto stolíc a miest počas svetovej vojny, ktorá zúri toto už štvrtý rok, svojim páru nemajúci sa držaním pred nepriateľom, uhorskému menu na všetkých bojištách vydobili slávu a úctu. Doma ostavšie obyvateľstvo ale svojou sebaobetavou prácou umožní vytrvať nám po vydobitie spravodlivého pokoja, čo je najvremejšou túžbou nášho otcovského srdca.

Dušečný a hmotný vývin týchto pekných stolíc a miest západného Uhorska, taktiež ich vývin v uhorskom národnom smere vždy sprevádzam s najvremejšou záujatosťou srdca otca vlasti a môžem ubezpečiť obecenstvo týchto právomocností o mojej kráľovskej dobroprajnosti.

Prosiac hojné božské požehnanie na tieto stolice a mestá, prosím tlumočte pred ich vlasteneckým obecenstvom tak Môj, jak pozdrav Kráľovnej.

Nech žije môj milovaný národ uhorský!

Jeho Veličenstvo týmito slovami zakľúčil svoju najvyššiu odpoveď.

Arcipastierske napomenutie ku velebnému duchovenstvu ostrihomského arcibiskupstva.

Jeho Eminencia kardinál knieža-primas Uhorska, ostrihomský arcibiskup dr. Ján Csernoch ku velebnému duchovenstvu ostrihomského arcibiskupstva v X. obežníku cirkevnom pod 3316. č. upravil napomenutia nasledovnej osnovy:

Dlhotrávajúca vojna na tvrdú próbu stavia duševné sily naše. Ku boľastnému smútku a hospodárskym nerestiam našim pridružilo sa úmyselné poburovanie, ktoré snaží sa zlomiť naše vzdorovanie. Vonkajší nepriatelia naši spojencov hľadajú v krajine, aby ich cieľom slúžili.

Preto dobrý pozor má dávať každý verný syn vlasti. Krajina zvlášte od Velebného Duchovenstva očakáva poučujúcu a mravnú silu nadchýňajúcu prácu.

Nie nenávisť a boje majú ohlasovať duchovní pastieri, lež plnenie povinností a vydržanie v nanútenom nám zápase. Všetci chceme pokoj a vrelou túžbou očakávame jeho objavenie. Pokojnú ochotnosť našu opätne sme dokázali, ba nepriateľom našim ponúkli sme uzavretie pokoja. Naši nepriatelia ale po včul ešte vždy nie sú náklonní uzavrieť s nami spravodlivý pokoj. Prinútení sme vydržať v obrane našich práv najsvätejších.

Kto včul zanedbáva svoju povinnosť, falošnými heslami búri proti zákonnému poriadku: ten pácha zradu proti svojej vlasti, nácii a rodine, pácha zradu proti vyliatej krvi hrdinov. Touto zradou neskratuje vojnu, lež ju preťahuje, prenáša i do vnútra krajiny a ustáľuje v nej.

Pri všetkých trápeniach našich v tejto vojne svetovej my predsa účastní sme boli hojného požehnanja božského a vydatnej pomoci. Iní prešli cez ukrutnejšie próby a ich osud je smutnejší.

Najhlbšou povďačnosťou zaviazaní sme božskej prozreteľnosti. Táto povďačnosť naša ale nech objavuje sa v tej dôvere nepoklätiteľnej, že dobrotivý Boh spravodlivej veci našej pomôže ku víťazstvu.

Duchovní pastieri nech toto neprestávajú ohlasovať slovom vlúdnosti a lásky. Veriaci nech pocítia v srdciach duchovných prebývajúcú úprimnú sústrasť nad ich útrapami, z ich slova ale nech na nich účinkujú presvedčujúcou mocou studeného rozumu a spravodlivosti.

Duchovní zvláštnou láskavosťou nech zaobchodia s ich veriacimi vrátivšími sa z ruského zajatia. Z týchto najviacerí zachránili ich kresťanského ducha, ba v ohni veľkých útrap potúžili a očistili sa. Ktorých ale sviedly revolucionárske ruské myšlienky, tí v duchovnom pastierovi majú najšť spoľahlivého vodcu po ceste ku Kristu vedúcej.

Jestli medzi zo zajatia vrátivšími nachodia sa takí, čo v Rusku vstúpili do stavu manželského a toto dla cirkevných zákonov je neplatné, tí nech sa usilujú platnosť mu čím skorej zadovážiť, bo nažívanie v nezákonnom manželstve najúrodnejšou pôdou je záhuby. Jednotlivé pády treba oznámiť cirkevnej vrchnosti.

Velební Bratia moji! Cirkev nám nakladá každodenne opakovať apoštola kniežatské napomenutie: «Dajte pozor, bo váš nepriateľ, diabol, ako ručiaci lev okolo chodí, hľadajúc, koho by prehltnul!» (I. Pet. 5. 8.)

Dvojnásobná pozornosť je včul potrebná, bo v týchto tmavých časoch zlý duch zvláštnou pažravosťou vystiera jeho siete na dušu utrápenú. «Vzdorujte pevnou vierou!» Za príkladom Božského Majstra nášeho nepoklätiteľne ohlasujte úctu moci Bohom ustanovenej, zákonnému predstavenstvu podľnú poslušnosť, trpozlivé a sebaobektivé plnenie povinností v každom stave, ktorý sverila na nás prozreteľnosť božská, milosrdnú lásku ku všetkým, čo trpia pod údermi krvavej vojny.

Opravdového pokoja len tí stanú sa účastnými, čo do konca vytrvajú pri nauke Kniežata pokoja, Pána nášeho Ježiša Krista.

V Ostrihome, 4. júla 1918.

Z krajinského zákonodarstva.

Snemovňa krajinských vyslancov v zasadnutí 17. júla vydrživanom pokračovala v podrobnostnom pojednávaní návrhu zákona o volebnej reforme.

Pracovná strana odmietla všetky modifikácie a ako väčšina odmietla aj návrh o volebnom práve žien.

Vláda predostrela šesť nových zákonných návrhov.

V zasadnutí snemovne krajinských vyslancov 18. júla vydrživanom pri pojednávaní návrhu o volebnej reforme vybavili osemdesiatosem paragrafov, pri čom pracovná strana pod Tiszovým vodcovstvom prevádzala opravdovú diktatúru.

Návrhu zákona o volebnej reforme pojednávanie v podrobnostach zakončili v zasadnutí 19. júla vydrživanom. Pracovná strana aj z tejto príležitosti odmietla všetky modifikácie. *Za čistotu volieb z Kresťanskej So-*

ciálnej Ludovej strany mohutnými rečiami vystúpili krajinští vyslanci Štefan Haller a Karol Huszár.

Predseda snemovne vyhlásil, že volebného zákona pojednávajúce v podrobnostiach je zakončené. Načo pracovná strana hlučné ovácie vystrájala Tiszovi.

Udalosti svetovej vojny.

Talianske bojište. Na priestore Monte-Pertico a Monte Sosaloro uhorsko-rakúske čaty v minulom týždni víťazne odrazily všetky útoky Talianov a zapríčinili im hrozné ztráty. Taliani zvlášte citlivú porážku utrpeli na Monte Sosaloro. Nepriateľskí námorní a suchozemskí letúni 17. júla ráno na Pólu hodili asi 200 bomb, ktorým padli v obeť dvaja civilní robotníci a viacerí civilisti boli ranení. Väčšej škody ostatne nezapríčinili.

Západné bojište Nemcov proti Francúzom, Angličanom a Američanom. Nemecké čaty v minulom týždni na západnom bojišti neďaleho Reimsu ostrú ofenzívu začali proti francúzskym a anglickým posíciám, víťazne prešli cez rieku Marne a od 15. júla hneď v prvých bojoch zajali 20.000 nepriateľských vojakov a ukoristili silu válečného vstrojenia. Nemecký cisár po celý čas prítomný bol na bojišti. Nemecké ďaleko nesúce kanóny rozstrieľali hlavnú poštu v Paríži, následkom čoho Francúzsko na čas ostalo bez telegrafického a telefonového spojenia.

Francúzsko koncom minulého týždňa proti Nemcom pri Marne začalo protiofenzívu, muselo sa ale utiahnúť s veľkými ztrátami.

Japonsko v Sibirsku. Japonská vláda na návrh Anglicka a Ameriky uzavrela, že sa zamieša do svetovej vojny a vojsko pošle do Sibirska.

Zprísnený boj podmorskými loďami.

Nemecké podmorské lode v minulom týždni v zatvorených vodách okolo Anglicka potopily viacej nepriateľských parníkov s bohatým nákladom a medzi inými aj americkú veľkú loď *Carpatiu*.

«Z vôle ľudu usnul cár.»

Cárskej rodiny peniaze konfiškovali.

Moskva, 23. júla.

(M. T. L.) Dľa novin «Pravda» ruského bývalého cára na základe výroku uralskej sovjetskej vlády 16. júla zastrelili v Jekaterinenburgu. «Pojeancia» menované noviny túto zprávu sdeľujú v nasledovnej forme: «Z vôle revolucionárskeho ľudu krvavý cár v Jekaterinenburgu najšťastlivejšie usnul. Nech žije červený terror!»

Dekrét vydaný 19. júla, celý majetok bývalého cára, ako aj Alexandrovny a Marie cárových a všetkých členov bývalej cárskej rodiny, vyhlasuje za vlastnosť ruskej republiky. Táto konfiškácia uzaviera v sebe cárskej rodiny všetky vklady v ruských a cudzozemských bankách.

Prepustenie maršalla Conrada.

Jeho veličenstvo kráľ na veliteľa armád, maršalla baróna Conrada upravil najvyšší reškríp, v ktorom plní jeho obnovenú prosbu o prepustenie. Kráľ hovorí v reškripte, že v armáde Conradovo meno už od desaťročí je slávne. Conrad čo náčelník generálneho štábu za ťažkých okolností položil ešte v pokoji základ moderného rozvíjania armády. Položenie tohto základu umožnilo, aby sme slávne prestáli boj voči celému nepriateľskému svetu. Činnosť, ktorú Conrad vyvinul počas vojny, na všetky časy zabezpečuje mu skvelé meno v histórii. Jeho veličenstvo za výslednú a sebaobetavú prácu Conradovi vyslovuje vďaku svoju, vďaku armády a vlasti, vymenúva ho za plukovníka všetkých telesných stráž a darúva mu večitú grófsku hodnosť.

Súčasne jeho veličenstvo generálplukovníka arciknieža Jozefa vymenoval za veliteľa armád, knieža Alojza Schönburg-Hartensteina, generála jazdy, ale za veliteľa jednej armády.

Gróf Franc Conrad z Hötzenendorfu s malou prestávkou bol za 12 rokov náčelnikom gener. štábu rakúsko-uhorskej armády. Vlni vo februári prevzal veliteľstvo čiat na tyrolskom fronte. Zástoj Conrada vo svetovej vojne bude môcť správne posúdiť len historia. Ku jeho menu viaže sa odrazenie veľkej ruskej ofenzívnej vojny r. 1914., bitka pri Lodzi, Limanove a Lapanove, boje v Karpátoch a pripravenie prelomenia ruského frontu pri Gorliciaci. Jeho rýchle rozhodnutie, keď zo srbskej hranice všetky naše vojská poslal do Haliče, osud ruskej ofenzívy rozhodlo v náš prospech. Ponevác posledné boje v Taliansku neskončili sa tak, ako Conrad úfal, podal opätovne prosbu o prepustenie, ktorú kráľ teraz i vyslyšal.

Sociálny týždeň.

Vojna sama v sebe je problém — predbežne ešte nerozriešené — lež prameňom a spolu aj príčinou nepočítaných nových problémov. Keď aj vyslobodíme sa z terajších nanútených nám pomerov, ťažko nám bude najst, ba v nejednej veci nebude nám slobodno dávne kofajnice života hľadať, bo jednomu-druhému sme sa aj naučili behom štyroch rokov, vidíme tiež aj nové ciele a snáď aj pevnejšie ovládal nás ten cit, že jedon bez druhého, bez sjednoteného vnútorného frontu, podľahneme v zápasoch nastávajúcich.

Štát ešte nikdy nesblížil sa natoľko ku obecnstvu krajinskému, ešte nikdy nerozprestieral sa tak na všetky vrstvy občanov, ako prítomne; táto blízkosť zmeny vyvolá v občianstve a zapríčiní ich aj v štáte, otázkou je: čo sa stane so štátom? Čo sa stane s politickým rozpoložením občianstva v štáte? Činitelia hospodárskeho života stoja práve pred nepredvídateľnými úlohami; pozemky, práca, kapitál mali by toho povolania byť, aby pri vzájomnom podporovaní svojich záujmov spolu

účinkovali, oproti tomu, to musíme vidieť, že proti mohutnosti kapitálu len priemyselná čiastka robotníctva účastná je obrany, v tomto ale tiež není vďaka, kdežto pozemky, nadovšetko *malé pozemky*, spolu i s ich následkom ztrát krve zoslabenými majiteľmi sú bez všetkej obrany. Povolanie kapitálu v hospodárskom živote krajiny je hrozne veľké, žiaden prísneho smýšľania človek nechce aj pred ním zavreť vráta uplatnenia, spôsob tohoto uplatnenia ale má byť vziaty zo života ľudu a z pomerov Uhorska, jestli len protivnými jeho záujmami nepriateľom nechce byť agrárneho Uhorska. Aký zástoj bude mať kapitál? Čo sa stane s pozemkami? Čo má byť základnou myšlienkou našej pozemkovej politiky? Čo sa má stať s desiatistami s bojišta domov prichodiacich malých priemyselníkov?

nemilosrdného zdieračstva veľkého kapitálu, milióny úplne ostaly bez všetkej obrany. Malí plodníci v nerovnom boji bránili sa ako vedeli: medzi priepasťami maximovania a rekvirovania, kým veľký kapitál slobodne mohol rany rezať po celej čiare — čo sa ale stalo so záujmami malých plodníkov a malých obchod neprevádzajúcich občanov? V jak smutnom stave nachodí sa inteligencia a mestské malé občianstvo? A nad všetkými týmito či sa nepovznáša s vyzývavou pýchou a diktátorskou nešetnosťou novej veľkej majetnosti duch, ktorý v hlavnom meste usporiadal už opravdové kultúrghetto a rozšíriť ho chce po celej krajine? Celé spoločenstvo Uhorska spojenými silami má sa dať do roboty, jestli proti pevne organizovanému nepriateľovi víťazne chce zápasit.

Naše posície pri Piave.

Katolíckej Ľudovej Jednoty vodcovstvo veľmi dobre vie, že ľud krajinský v týchto a mnohých iných otázkach potrebuje nového poučenia a dľa programu vysvetlenia — tou cestou, ktorú Katolícka Ľudová Jednota vždy považovala za svoju prirodzenú cestu: skrze povolaných jej vodcov Sociálny týždeň sriaďuje v Budapešti od 1. do 8. septembra pre celú poprednú inteligenciu mohutnej jej organizácie, aby už behom bud. zimného času ľud poučujúca a organizujúca veľkých rozmerov práca započatá mohla byť po všetkých stranách krajiny.

Organizujúcu prácu spomínáme, bo bez takej darobné by bolo všetko napínanie našich síl. Moderný politický a hospodársky život pozostáva jednoducho z okamžitého napnutia v ňom zápasiacich síl a práve počas vojny to sme sa naučili, že pri silách od prírody veľkých, ako sú kapitál a veľké statkárstvo, sily malé pre ich nesriadenosť nemôžu sa uplatniť. Následkom

Katolíckej Ľudovej Jednoty sociálny týždeň, má byť týždňom odhalenia veľkých záujmov a sostavenia veľkých prác pospolitého ľudu Uhorska. Pozvania rozoslané sú už po všetkých stranách krajiny, nech teda z náčelníctva našich organizácií dostaví sa každý milý nám brat — na niekoľko dní sadnúť si do stolič hlbokého poučovania.

CHYRNÍK.

Rožňavský biskup na podporu katolíckej tlače obetoval 150 a rožňavská kapitula 100 korún.

Vyznačený poľný duchovný. Jeho veličenstvo kráľ na uznanie smelého a sebaobetavého chovania sa pred nepriateľom, Jozefovi Mezeimu, res. poľnému duchovnému cis. a kráľ. 25. peš. pluku, udelil kňazský záslužný križ druhej triedy na stužke bielo-červenej, aj šable.

Na uhorský kostol pokoja jeho Eminencia kardínal knieža-primas dr. Ján Csernoch a gróf Eugen Karácsonyi obetovali po 1000 korún.

Stotisickorunový milodar Sociálnemu Missijnemu Spolku. Veľkostatkár Rudolf Meller a jeho manželka patronážskemu oddielu Soc. Missijného Spolku darovali 100.000 kor. na pamiatku 60-ročných narodení biskupa Ottokára Prohászku.

K podporovaniu katolíckej mládeže university novšie väčšie obnosy obetovali: Rábska kapitula 2000, temešvársky opát-kanonik Fr. Blaskovics 1000, Peštianska Uhorská Obchodná Banka 1000 a gróf Emil Széchenyi 500 korún.

Smrť spišského kňaza. Čestný kanonik, bývalý dekan, stoličný výborník, spišsko-sobotský farár Karol Szedélyi, po pobožnom prijatí posledných sviatostí a po krátkej, lež s oddaním znášanej chorobe, dňa 17. júna v 73. r. svojho zemského života, v 49. r. svojho blahonosného kňazského účinkovania svoju nesmrteľnú dušu oddal svojmu Pánovi, ktoréhožto bol verným sluhom až do posledného dychu. Nech večné svetlo svieti duši jeho horiacej za slávu Božiu! Nebohý dľa Srdeca Ježišovho života kňaz narodil sa v Spišskej Sobote, kde aj bol farárom za 30 rokov. Predtým bol farárom v Polanovciach. Ako kaplan účinkoval v M. Lomnici, v Nemeckej Lupči a v Biacovciach. Za istý čas bol direktorom dievčenského ústavu vo Vlachoch. Založením kláštora mníšiek a pod ich vedením stojacej dievčenskej polgárky v Spišskej Sobote, zvečnil svoje meno tu na zemi.

Invalídny a pensijný spolok robotníkov v Nitre. Nitrianska filiálka uhorského invalidného a pensijného spolku robotníkov v minulé dni vydržovala svoje ročné riadne valné zasadnutie v semeništi. Predsedom tejto sociálnej ustanovizne je v Nitre čestný kanonik Jozef Belák. Nitrianska filiálka má 616 riadnych údov. Robotníci dôverou môžu vstúpiť do tejto ustanovizne, lebo z členovských poplatkov vlni stredište prijalo 3,123.964, ako invalidnu a inú podporu predošlého roku vyplátili 2,520.651 korún.

Zoltánova Zmeškálová z oravského Leštína na podporu katolíckej tlače obetovala 100 korún.

Smutné výhľady na žatvu v Spišskej Belej a na okolí. Raž (žito) je následkom mrazov veľmi chybná. Zemiaky celkom pomrzly, taktiež i strukoviny v záhradách. Trojky vôbec niet, trávy je tiež málo a je veľmi krátka a riedka, tak že na mnohých miestach sotva sa dá kosiť. V Magure na mnohých miestach následkom mrazu tiež bude málo zemiakov.

Hrdinská smrť. Anton Pavlicsek, kapitán 67. peš. pluku, padol na talianskom bojišti. — Eduard Alexy, poručík 67. pešieho pluku, rodák zo spišského Mühlenbachu, tiež padol na talianskom bojišti.

Veľká ľadná katastrofa v Amerike. Z Perie (štát Illinois) oznamujú, že výletná parná loď menom Columbia vo veľkej hmle vbehla do brehu a preborila sa. 175 ľudí prišlo o život, okrem toho boli mnohí viacmenej poranení.

Spišské mesto Gelnica na budapeštiansky Spišský Domov (Szepesi Otthon) obetovalo 5000, na pohorelcov v Einsiedelnu 500 a na štipendia pre žiakov miestnej kovopriemyselnej odbornej školy 400 korún.

Stotisickorunová základina v Trenčiansku. Z Trenčína píše: Pápežský komorník Ignác Diera ml., vymenovaný farár obce Kasza, složil základinu stotisíc korún na cieľ liečivého ústavu (sanatóriumu) pre nemocných na pľúca, ktoré sa má založiť v Trenčiansku. Na trenčiansky učiteľský internát obetoval tiež 10.000 korún.

Vyznačení spišskí vojaci zo 67. peš. pluku. Za hrdinské chovania sa pred nepriateľom striebornú medailu hrdinskosti druhej triedy dostali: Peter Romanyák z Osturni, Valentin Penasz z Pavlian, Fridrich Knott, Karol Knott z Ruskinoviec, Jakub Macsutek z Haligoviec, štábný strážmajster Jozef Orlovsky zo Starej Lubovne, Ján Philippi z Mühlenbachu, Martin Frankovics z Kurimjan, Pavel Tomlain z Prakdorfu, Michal Dominik z Kubach, Ondrej Mitrik z Jagloviec, Pavel Kicsiny z Gerlachoviec, Ondrej Mihók z Kubach, Ján Smihovsky z Maldura, Sylvester Ruzsbasan z Gňazd, Št. Hropkó z Vlach, Karol Sunyavec z Novej Vsi, Jakub Zaremsky zo Starej Vsi, Ján Szusa z Richnavy, Pavel Paszternák zo Štoly a Štefan Galuk z Kolčova.

Ruský zajatec ukradol 143.000 korún. Zo Sárospataku oznamujú, že u Armina Grúna zamestnaný 25-ročný ruský zajatec menom Mikoláj 21. júna ušiel a od svojho gazdu ukradol 63.000 kor. hotových peňazí a tri vkladné knižočky na 80.000 korún.

Uhorský Karpátsky Spolok 27. júna vydržoval svoje výborové zasadnutie v Poprade pod predsedníctvom gr. Alexandra Telekiho. Vlni mal spolok príjmu 27.783 a výdavku 20.871 korún, zvyšok činí teda 6911 korún. Obnos spolkových základín a fondov obnáša 38.696 korún. Štátnej podpory dostal spolok 15.000 korún. Od ostatného výborového zasadnutia utvorilo sa viac nových oddielov, a síce Fáttra-oddiel na Vrútkach s 84 údami, Hornotrenčiansky oddiel v Žiline so 160 údami, Podtatranský oddiel v Poprade so 151 údami a Liptovský oddiel v Lipt. Sv. Mikuláši s 250 údami (lipt.-sv.-mikulášskych údov je 90 a ružomerských 160).

Rátanie času v Rusku. Z Moskvy oznamujú, že vláda nariadila, aby v Moskve a v celom Rusku potisli hodiny o dve hodiny napred.

Pre pohorelcov Einsiedelnu (Szepesremete) obetovali: Mesto Levoča 238 kor., krajinský spolok Červeného kríža 200 kor., notársky okres gelnického okolia 254 kor., obyvatelia Einsiedelnu 1569 kor., J. Sohlmann z Lincu 200 kor., Rakúska banícka úč. spol. v Mariahute 500 kor., harhovský gróf Vidor Csáky 200 kor., Filiálka Spišskej sporiteľne v Ondrišlu 100 korún.

Vyznačenie spišsko-magurského vojaka. Richvaldský mládenec Ján Irha Bartkov, pešiak 67. pluku, ktorý teraz ranený bol na talianskom bojišti, pre svoje hrdinské chovanie sa pred nepriateľom, vyznačený bol bronzovou medailou hrdinskosti,

Vyznačení košickí honvédi. Frajter Jul. Friedrich, landšturmisti Peter Jacsanin, Žigmund Engelhard a Jozef Kusnyár dostali striebornú medailu hrdinskosti druhej triedy. Všetci štyria z košického 9. honv. peš. pluku.

Assentírka na psov. Veliteľstvo armády — ako sme sa dozvedeli — potrebuje mnoho psov. Psov zadováži si rekvirovaním a konečne v blízkej budúcnosti vydržiavať majú na sídelných miestach stoličných okresov assentírky na psov, na ktoré zaviesť treba psov zo všetkých obcí okresu.

Jarné zasadnutie spišskej stolice. Výborníci 10. júla ustanovili sa v neobyčajne veľkom počte. Do sieni vstúpivšieho fõispána baróna dr. Tibora Máriássyho prijali hlučným éljenovaním. Wekerleho vláde jednohlasne vyslovili dôveru. Za notára sirotského súdu vyvolili titulárneho slúžneho dr. Brunu Lehoczkého. Na 8. uhorskú válečnú požičku stolica značila 100.000 korún. Cestovné diurná okresných a okružných lekárov stolica zdvihla o 100%-ov, mzdu notárskych privátnych prác ale zčiatky o 50 a zčiatky o 25 percentov.

Požiar. V Poprade 5. júla v papierovej fabrike značnú škodu spôsobil oheň.

Primicie. V Spiš. Novej Vsi nedávno slúžil svoju prvú sv. omšu novovysvätený prámonštratský kňaz Ambróz Ebergényi, syn novovesského katolíckeho učiteľa Ebergényiho. Primiciant vymenovaný je za študijného prefekta košického kráľ. konviktu.

Udrel hrom do kostola. V obci Györe (st. Baranya) v nedeľu, 14. júla udrel hrom do katolíckeho kostola pod odpoľudňajšími službami Božími a zabil jednu ženu.

Židovská otázka v Uhorsku.

Móric Fischer štyrimilióny ukradol pri zápalkách.

Minule v hlavnom meste a po celej krajine nebolo možno dostať zápalky. Židovské veľké banky chcely ešte i pri zápalkách zdierať obecnosť a ďalej bohatnúť. Móric Fischer použil túto okolnosť a ohlásil v novinách, že on náklonný je v akejkolvek veľkej zásobe lifrovať zápalky, kto zodpovedný obnos vloží v istých bankách. Móric Fischer potom na istej železničnej stanici ukradol úradné pečatné razítko, falšoval ním dovozné listy a na základe týchto falšovaných dovozných listov inkasoval v bankách vložené obnosy, zápalky ale nikomu nelifroval. Takýmto spôsobom mnohé firmy, ktoré na zápalkách chcely zbohatnúť, oškodil asi o **štyrimilióny korún**. Oškodené firmy proti driečnemu Móričkovi zdvihly obžalobu. Hlavnomestská polícia zaviedla prísne vyšetrovanie. Dľa výsledku stopovania medzi oškodenými sú nasledovné firmy:

Weisz Bratia Munkács oškodení o 72.000 kor.

Ján Benedek Kolozsvár oškodený o 72.000 kor.

Ehrenfeld a Schmidt Makó ošk. o 72.000 kor.

Kohnmayer Budapest oškodený o 72.000 kor.

Czitrom Bratia Košice, ktorých Móric Fischer oškodil o 108.000 korún. Vo Viedni Móric Fischer tiež mnohých oškodil, udajne asi o 200.000 kor., viaceré banky

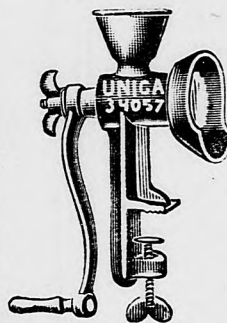
tiež dvihajú proti nemu obžaloby. Polícia usilovne ďalej stopuje a Móric Fischer s ukradenými miliónami zabáva sa a kšeftuje v daktorom svetochýrnom kúpeli.

Zázračné šijace šidlo

len K 4.90 šije najrýchlej stopujúce štiny ako šijací stroj. Najlepší vynález K šitiu kože, roztrhaných topánok, koňského riadu pokrovcov, vriec, každého druhu látok, šiat atď. Všetko každý sám si môže opraviť. Preto aj tento vynález každému nevyhnutne je potrebný. Zaručujeme účinnosť upotrebenia. Cena kompletných šijacích šidiel s čverkami, 4. rôznymi ihlami a s úpravou upotrebenia, 1 kus K 4.90, 3 kusy K 13.50. Zasiela s poštovou dobierkou M. Swoboda. Viedeň, III/2. Hiessgasse 13-49.

„UNICA“

jedinký, výborný, kávu, mak, orechy, korenie a cukor rýchlo mlejúci stroj. Unica známky rýchlo mlejúci stroj s lievikom násypu a výtokom melyva z jedného kusa je uliaty a následkom zvláštnej jeho ústromosti rýchlo vypúšťa najľahšiu hmotu.

Király Aloiza následník,

Király Sándor

Budapest, VI.,
Felsöerdősor-utca 6.

Nevyhnutne potrebný stroj s každej domácnosti.
Zákonom chránený.

Bez karotky zasiela

Schäfer Miksa, I., Döbrentei-tér 4.
Tennis, toaleťčné, kúpeľné a zahradné topánky pre deti a dospelých. Prvotriedne sandale od 24-30 čísla K 8.80, 31-35 K 9.50, 36-40 K 10.70, 41-44 K 12.50. V oborníckych sandale mimoriadnej trvanosti 20 kor. **Robotnícke papuče** K 8.80. Zimké papuče K 9. **Domové papuče s línoum podrážkami** od 14 po 40 korún. Nezodpovedne zpiaky prijímam.

Sirkový vklad (Einschlag)

Sväzok (20 kúskov) 10 korún.

Dorába a hneď zasiela

MAYER SÁNDOR
ESZTERGOM.

Dobré britvy a nástroje ku strihaniu vlasov

Ia britvy zo striebornej ocele K 6.—, 9.—, 11.—. Bezpečné nástroje k holeniu inkasované K 7.—. «Perfect» nástroj k holeniu so 6 dvojitých rezu nožími K 20, 28.—. Dvojitých rezu náhradné nože tučet za K 9.—, 9.50, 10.—. Ia stroj ku strihaniu vlasov K 18.—, 24.—, 28.—. Zámerna dovolená alebo vopredné zaslanie obnosu. Zasiela cis. a k. dvorný zaslavec **Ján Konrád**, vývozný a zasielajúci dom Brüx číslo 1819. (Čechy) Hlavný cenník z darma.

Pýtajte si

môj zdarma a franko zasielaný obrazkový cenník hodín, zlatého a strieborného tovaru, hurobných nástrojov atď. Prvá dieňa hodin Ján Konrád cis. a k. dvorný zaslavec. Brüx I. B. číslo 1819. Nickel alebo oceľové hodinky armádne, radium dvojitých pokrývky hodinky, oceľového kovu alebo Gloria strieborne remontoar hodinky K 28-30. Nickel budičky K 41-45. Stenové hodiny 26-32. Zaručujeme 3 rokov. Zasielka s poštovou dobierkou. Žiadne riziko. Zámerna dovolená alebo navrátenie peňazi.

Retiazky na ohlávku 7 K.

Retiazky pre lichvu s patent sruhou strednej jakosti 11 korún 50 halierov, silnej doroby. Trovy doposlania a zaobaleni týkajú sa objednávateľa. K objednaníu pri voprednom zaslaní peňazi alebo s poštovou dobierkou.

LENDVAI MÓR vývozný dom.
Budapest, VII., Kertész-utca 43.

Svrabľavosť, lišaj, svrab

najrýchlejšie odstráni **Dr. Flesch-a** zákonom chránená

Skaboform-masť

Nešpiní, nemá žiadneho zápachu. Teglik na prábu K 3.—, veľký tegel K 5.—, rodinná dávka K 12.— Adresa K objednaníu:

Dr. E. Flesch-a
„Korona“ gyógyszertára, (Győr).

PEHY.

Ku odstráneniu pehov potrebujú všeliaké prostriedky. Všetky tieto prostriedky zakladajú sa na tej istej zásade, totižto aby pehy upotrebovaním týchto prostriedkov stali sa bledšími. Takéto upotrebovanie ale není dost na tom, aby pehy byly bledšie bo oni odstrání, vtedy není dost na tom, aby pehy byly bledšie bo oni zastavením upotrebovania týchto prostriedkov znovu sa zjaví. Preto tieto celkom treba zničiť. Odstranenie pehov, flakov a pukov úpe ne dosiatnu možno jedine upotrebovaním prostriedku **Santo creme**. Tvár každodenne potrieme Santo cremom a potom umyjeme Santo Prachom. Pehy celkom zmiznú a miesto nich vidno peknú ružovobielej farby kožu úvry. Táto creme zhotovuje sa dľa úpravy dr. Hager profesora university, je zákonom chránená, zcela neškodná a jedinký istotne účinkujúci prostriedok. **Cena 5 kor., poštou franco 5.95 kor.** Ku každej škatule pripojuje sa úprava upotrebovania a jedna škatuľka prášku. Diskretne rozposielanie, pri zaslaní obnosu v kolkoch, poštovou poukážkou alebo s poštovou dobierkou.

J. Kukla, Praha, Perlová-ulica 73.

V Budapešti k dostaniu v lekární Ladislava Szold V., Báthory-utca 18.

Ja Anna Csillag

s mojimi 185 cm. obrovskej dĺžky LOREY VLASMI, ktoré som dosiahla 14 mesačným upotrebovaním vlastného vynálezu masť. Toto je jediný osvedčený prostriedok proti prehnutiu ku podporovaniu rastenia a posilneniu pody vlasov. — Pri mužských v krátkom čase pôsobí rastenie hustej brady, vlasom a brade dodá prirodzeného lesku a ľahkej ohybnosti a do najvyššieho veku chráni pred časným ošedivením

Cena teglika: 6, 10 a 15 kor.

Poštové zásielky vybavujú sa každodenne, pri voprednom zaslaní obnosu alebo s poštovou dobierkou, do všetkých krajov sveta bezprostredne z dielne, kam všetky objednávania upraviť treba.

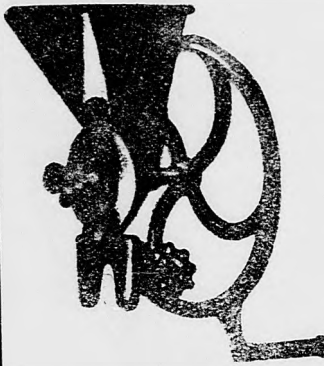
ANNA CSILLAG, Viedeň,
Kohlmarkt 20.

Prostriedok ku rasteniu vlasov,

akého ešte nebolo. Behom krátkeho času narastú od neho bujné vlasy a prekazi výpadúvanie vlasov, ochráni pred časným ošedivením, behom mesiaca skvelý výsledok. **Cena 10 a 15 K. Poštové trovy 1.60 K.**

BOTAR C. REGINA. Budapest, Erzsébet-körút 34.

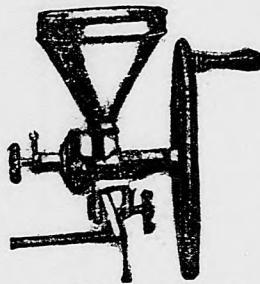

Šrotujúci stroj.

V hospodárstve nevyhnutne potrebný, šrotuje od najhrubšieho do najmenšieho, ponač stroj najdokonalejšie možno regulovať. Ľahkej práceschopnosti a hnatia, bo na ňom i dieťa šrotovať môže. Cena s obalením a zárukou 90 korún, s prípravou na nohy 150 korún.

Tieto stroje zhotovuje a zasiela
IMRICH TÓTH, Jászalsószentgyörgy

Pri objednaníu prosím zreteľne udať adresu a železničnú stanicu.

„TEXAS“

medzi malými strojmi ku šrotovaniu je najvitečnejší.

Cena 110 korún.

Truhlička na poštu zdarma. Všetko možno na ňom šrotovať od najdrsejšieho po najfajnejšie. Pri objednaníu popredku treba poslať 20 korún.

„UNIKUM“

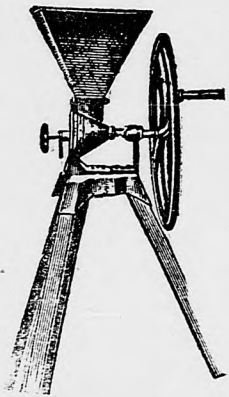
väčší ručný stroj ku šrotovaniu na 3 nohách so šrotovačkami z čistej ocele, váži 28 kilov.

Cena 175 korún.

Na tomto stroji všetko možno šrotovať od drsého po najfajnejšie ako múka. Pozor! Zvlášte na meno treba pozor dávať. Pri objednaníu prosíme popredku poslať 30 korún.

Zasiela:

Jozef Marosi a Syn, Esztergom 15.

NAJDOKONÁLEJŠÍ MLYNEK!

Ktorým bár aj dieťa, pripraveným na ňom strojom, každého druhu obilie somleť môže Obrovskej schopnosti roboty.

Bezodkladne k lifrovaniu. Cena K. 150.

Tenistý stroj k prípraveniu na stôl alebo postavec bez nôh K 120, menší k domá-cemu upotrebeniu K 80. Objednaníu prosíme na poštovej poukážke a zaslať treba aj

10.— K závdavok.

K odporúčaniu mlynky bezodkladne objednať.

Výlučná adresa objednaníu:

PAVEL SOHR

Somogyiszil 35.

fabričný sklad ocelového tovaru.

Železničnú stanicu objednávateľa treba udať.

